

สุขภาพคนไทย

2548

การค้าเสรี
กับการเข้าถึงยา

12 ตัวชีวิตสุขภาพ

10 สถานการณ์เด่นทางสุขภาพ

สำนักงานวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล

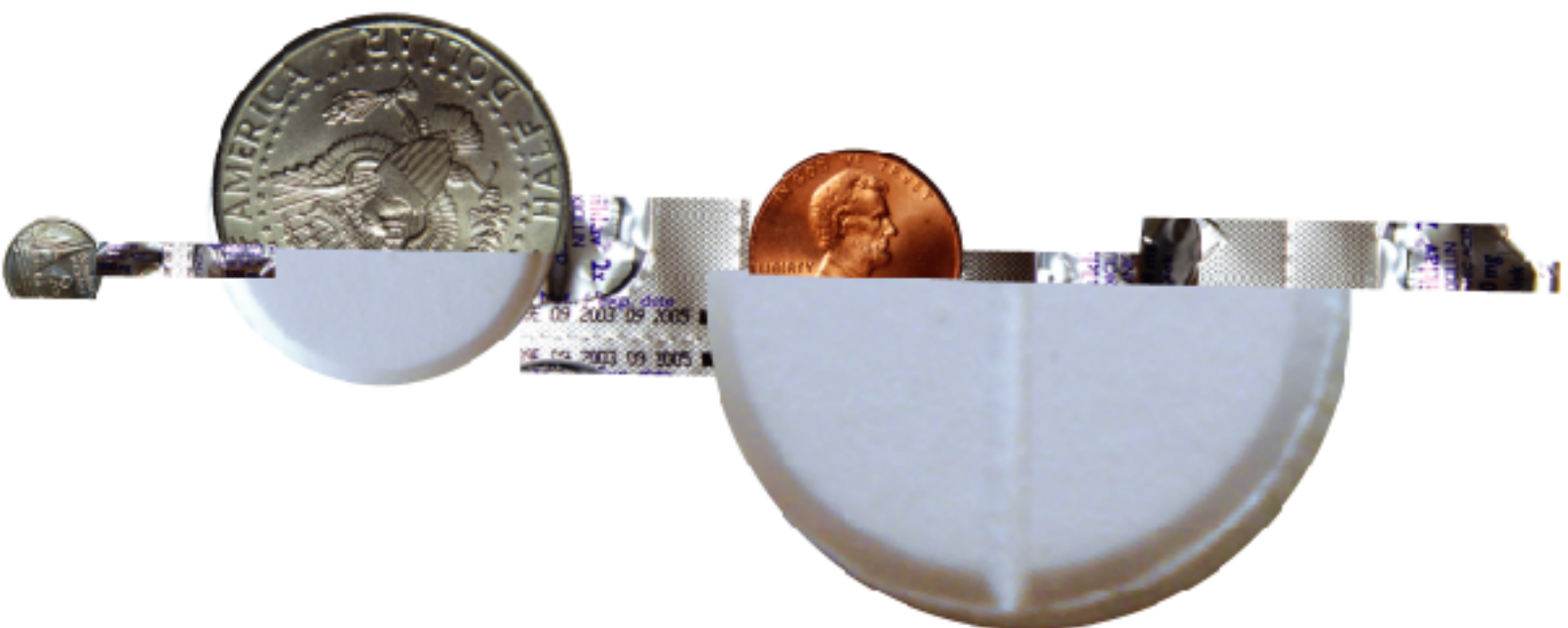
สุขภาพคนไทย 2548

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

สำนักงานวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

ฉลาดเลือก เลือกสุขภาพ

สุขภาพ
คนไทย
2548

ข้อมูลทางบรรณานุกรม

สุขภาพคนไทย 2548 / ชื่นฤทัย กาญจนะจิตรา [และคนอื่น ๆ]. พิมพ์ครั้งที่ 1. นครปฐม:

สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล ร่วมกับ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) 2548.

(เอกสารทางวิชาการ / สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล; หมายเลข 296)

คณะผู้วิจัย: ชื่นฤทัย กาญจนะจิตรา, ชาย โพธิสิตา, กฤตยา อาชวนิจกุล, วาสนา อิ่มเอม

ISBN 974-9717-91-0

1. สุขภาพ. I. ชื่นฤทัย กาญจนะจิตรา. II. ชาย โพธิสิตา. III. กฤตยา อาชวนิจกุล. IV. วาสนา อิ่มเอม.

V. มหาวิทยาลัยมหิดล. สถาบันวิจัยประชากรและสังคม. VI. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. VII. ชื่อชุด.

RA776 ส743 2548

[DNLN: 1. สุขภาพ. WA100 ส743 2548]

ออกแบบปกและจัดรูปเล่ม: ณัฐ เรืองมงคล

กราฟฟิกในหมวดตัวชี้วัดสุขภาพ: ธนเวทย์ สิริวัฒน์ธนกุล, ธิรพร พลอยมีค่า

พิสูจน์อักษร: นฤมล อารีสินพิทักษ์

จัดพิมพ์โดย: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล

ร่วมกับ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

พิมพ์ที่: บริษัท อิงค์ ออน เปเปอร์ จำกัด

โทรศัพท์: 0 2612 3753

จำนวนพิมพ์: 10,000 เล่ม

สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล

เลขที่ 999 ถนนพุทธมณฑล 4 ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม 73170

โทรศัพท์: 0 2441 0201-4 ต่อ 219, 0 2441 9666 โทรสาร: 0 2441 9333

e-mail: directpr@mahidol.ac.th; website: <http://www.population.mahidol.ac.th>

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

เลขที่ 979 ชั้น 34 อาคารเอสเอ็มทาวเวอร์ ถนนพหลโยธิน แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร 10400

โทรศัพท์: 0 2298 0500 โทรสาร: 0 2298 0501

website: <http://www.thaihealth.or.th>

ข้อมูลในหนังสือเล่มนี้ สามารถนำไปเผยแพร่เพื่อประโยชน์ต่อสังคมได้

ไม่สงวนลิขสิทธิ์ แต่ขอให้อ้างอิงที่มาด้วย

สุขภาพคนไทย

2548

สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

บอก. กล่าว

หนังสือที่ตั้งใจบอกเรื่องราวสุขภาพคนไทยเป็นประจำทุกปีเล่มนี้เป็นฉบับที่สองมีชื่อหนังสือตามปีว่า 'สุขภาพคนไทย 2548' ต่อจาก 'สุขภาพคนไทย 2546' ที่ออกเมื่อปีที่แล้ว

อาจะมี ผู้สงสัยว่าปี 2547 หายไปไหน?

อันที่จริงปี 2547 ไม่ได้หายไป แต่ทีมทำงานเรตดกลงกันว่า นับแต่ปีไป ถ้าหนังสือออกปีไหนชื่อหนังสือจะซ้ำของปีนั้น เพื่อไม่ให้เกิดความสับสนและเพื่อไม่ให้หนังสือเก่าตั้งแต่วันแรกออก ดังนั้นให้ถือเสมือนว่าหนังสือสุขภาพคนไทย 2546 ซึ่งเป็นฉบับปฐมฤกษ์นั้นเป็นฉบับควบของ 2546 และ 2547 ด้วย

ฉบับที่สองนี้ยังคงรูปแบบเดิมของหนังสือไว้ คือประกอบด้วยสามส่วน

ส่วนที่หนึ่ง ดัชนีชีวิตสุขภาพคนไทย ซึ่งปีนี้นำเสนอ 12 หมวด ประกอบด้วยกลุ่มสุขภาพกาย 6 หมวด คือ ตาย ป่วย พิการ การตั้งครรภ์และการคลอด มะเร็ง อาหาร กลุ่มสุขภาพจิต 1 หมวด กลุ่มสุขภาพเฉพาะกลุ่ม 2 หมวด คือ ประชากรวัยรุ่นและประชากรสูงวัย และกลุ่มสุขภาพสังคม 3 หมวด คือ ความยากจน สิ่งแวดล้อมและความมั่นคงของมนุษย์

ส่วนที่สอง ประมวลสถานการณ์เด่นที่มีผลกระทบต่อสุขภาพคนไทยในรอบปี โดยรวบรวมสิ่งที่เกิดขึ้นและวิเคราะห์ผลกระทบต่อสุขภาพมานำเสนอ ปีนี้ได้ปรับวางแนวทางใหม่เพื่อบันทึกปมเหตุการณ์ทางสุขภาพ เรียกว่า 'สถานการณ์ 10+10' และเพิ่มเติมการรายงานสถานการณ์เด่น 10 เรื่องของปีที่แล้ว ว่าปีนี้เป็นอย่างไรหรือไม่ไว้ด้วย

10 สถานการณ์เด่นในปี 2547 - 2548 มีอะไรบ้าง?

คลื่นมหาประลัย 'สึนามิ' ธรณีพิบัติครั้งร้ายแรงที่สุดของโลก

สถานการณ์ไฟใต้ บนเส้นทางสู่สันติภาพ

ทางสองแพร่งของนโยบายใช้หวัดนก: จะเลือกสุขภาพคน หรือธุรกิจสัตว์ปีกส่งออก

สังคมไทยกับภัยข่มขืน

น้ำตาลในนมและขนมเด็ก เรื่องไม่เล็กในสังคมไทย

จากเป็ล้าน้อยถึงกวาวเครือ..... ฤาสมุนไพรรไทยจะตกอยู่ในอ้อมมือต่างชาติ?

สื่อโป๊ๆ กับเรื่องเช็กส์ของวัยรุ่น

ความรุนแรงในวัยรุ่น อันธพาลหรือคึกคะนอง ผิดพลังหรือตั้งใจ?

ขยะอันตราย ภัยร้ายที่มองไม่เห็น

เด็กไทยในกับดักอบายมุขที่ถูกกฎหมาย เทียวกลางคืน สูบบุหรี่และดื่มเหล้า

ส่วนอีก 10 สถานการณ์ ซึ่งรวบรวมไว้ได้แก่ จีเอ็มโอ ปัญหาโครงการ 30 บาทในปีที่สาม ความอ้วน คดีซือดไข่...ขังลิ้ม สิ่งแปลกปลอมในอาหาร ผลกระทบของอุตสาหกรรมต่อสุขภาพ และสิ่งแวดล้อม การประชุมเอตส์โลก อุบัติเหตุในเด็ก กระแสคลั่งชาเขียว และการค้ามนุษย์ในประเทศไทย สถานการณ์ทั้ง 10+10 นี้ ทีมงานได้สอบถามความคิดเห็นจากประชาชน นักวิชาการ และผู้ทำงานเกี่ยวข้องกับสุขภาพทั้งหมด 5 ครั้ง จำนวน 1,386 คน เพื่อคัดเลือกเรื่องที่สำคัญต่อสุขภาพก่อนที่จะนำมาจัดลำดับอีกครั้ง

ส่วนที่สาม คือเรื่องประจำฉบับ ปีนี้เสนอเรื่อง 'การค้าเสรีกับการเข้าถึงยา' เรื่องนี้เป็นเรื่องที่สำคัญมากและจะส่งผลกระทบต่อคนไทยไปอีกนาน เพราะยาเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อชีวิตเราทุกคน เราจึงอยากจะสื่อสารข้อมูลเรื่องการค้าเสรีให้พอเห็นภาพ เพื่อจะได้เข้าใจว่าการค้าเสรี หรือการทำ FTA คืออะไรเกี่ยวข้องกับชีวิตเรามากน้อยเพียงไร และจะเกิดผลกระทบอย่างไรได้บ้างต่อการใช้จ่ายของคนไทย ส่วนการลดผลกระทบนั้นไม่ใช่เรื่องง่ายนัก โดยเฉพาะเมื่อเรื่องยาเป็นเรื่องที่สลับซับซ้อน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการผลิตยา การขึ้นทะเบียน การจดสิทธิบัตร เราจะต้องพัฒนาความรู้อีกมากเพื่อให้เราสามารถพึ่งตนเองเรื่องยาได้มากขึ้นในอนาคต

เมื่อหนังสือออกสู่สาธารณะปีที่แล้ว ทีมงานได้รับเสียงตอบรับมากมายส่วนใหญ่ให้กำลังใจกับทีมงาน โดยเห็นว่าเป็นประโยชน์กับประชาชน โดยเฉพาะนักเรียน นักศึกษา รวมทั้งอาจารย์ได้นำข้อมูลไปใช้ในการเรียนการสอน หรือนำไปใช้ในการนำเสนอในที่ต่างๆ จำนวนพิมพ์ 10,000 เล่มเมื่อปีที่แล้วได้แจกจ่ายไปหมดแล้ว ปีนี้ได้เพิ่มการจัดทำเป็นซีดีเพื่อให้เก็บไว้ได้ง่ายขึ้นรวมทั้งใส่ไว้ในเว็บไซต์ของ สสส.ด้วย ดังนั้น หากท่านใดต้องการหนังสือเพิ่มเติมก็สามารถเข้าอ่านได้จากเว็บไซต์ www.thaihealth.or.th

เมื่อได้รับเสียงตอบรับที่ดีเช่นนี้ ทำให้ทีมงานมีกำลังใจที่จะทำงานต่อไปในขณะเดียวกัน ก็ยิ่งเพิ่มความตั้งใจให้งานออกมาดียิ่งขึ้นด้วย

เราหวังเพียงให้หนังสือนี้เป็นแหล่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์และให้ความรู้เท่านั้น แต่หากว่าหนังสือนี้เป็นประโยชน์ยิ่งไปกว่านั้น คือทำให้เกิดความสนใจในการดูแลสุขภาพของตนเองมากขึ้น ก็จะเป็นผลกำไรของหนังสือที่เรายินดีที่จะให้เกิดขึ้นเป็นอย่างยิ่ง

คณะผู้จัดทำ
เมษายน 2548

12 ตัวชี้วัดสุขภาพ

6	บอกกล่าว
8	สารบัญ
12	การตั้งครุฑ
14	การป่วย
16	การตาย
18	ความพิการและทุพพลภาพ
20	มะเร็ง
22	สิ่งแวดล้อม
24	อาหาร
26	ความยากจน
28	ความมั่นคงของมนุษย์
30	สุขภาพจิต
32	วัยรุ่น
34	ผู้สูงอายุ

10 สถานการณ์เด่นทางสุขภาพ

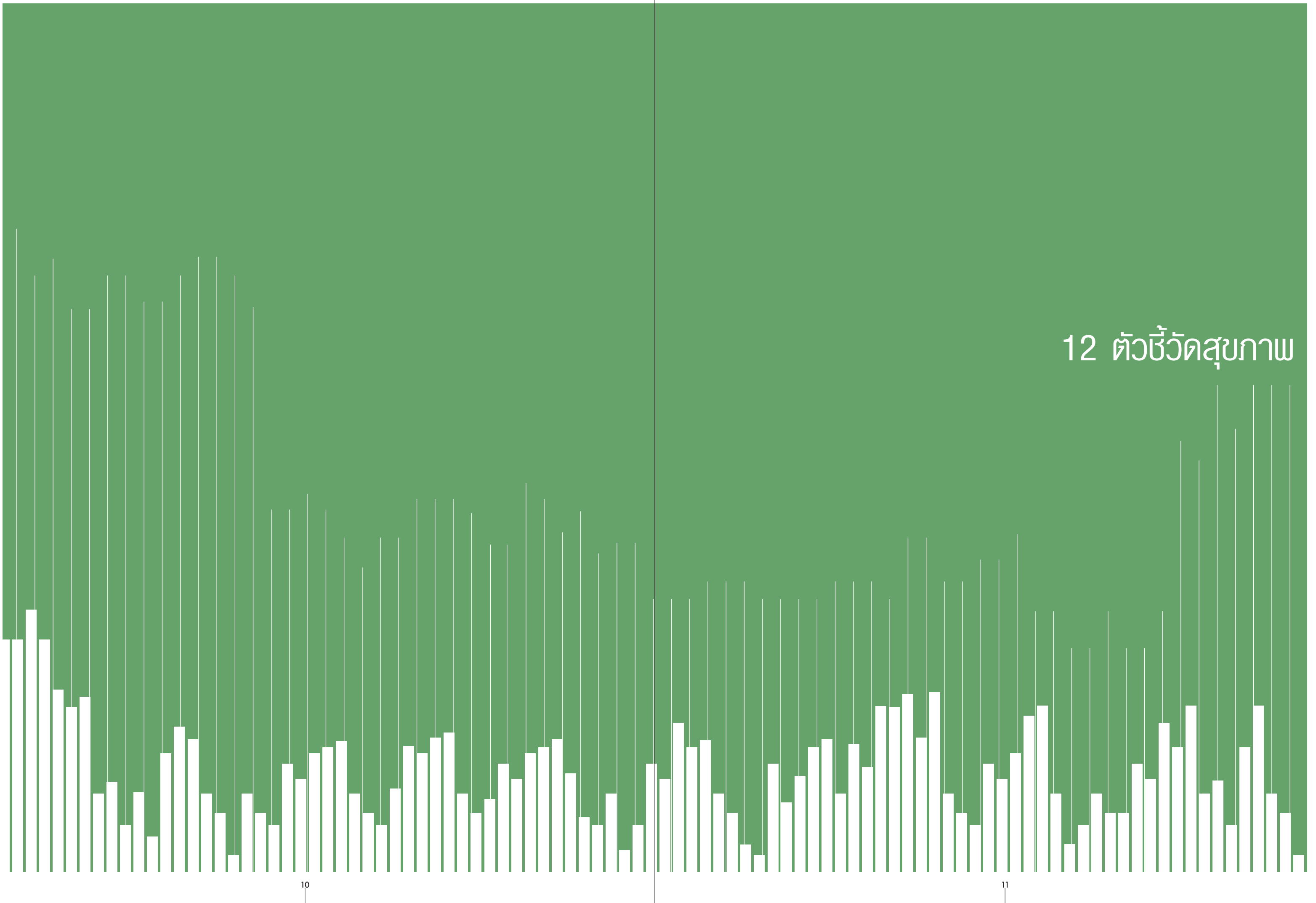
38	คลื่นมหาประลัยสึนามิ
42	สถานการณ์ไฟใต้
46	ทางสองแพร่งของนโยบายใช้หวัดนก
50	สังคมไทยกับภัยซมซิ่น
54	น้ำตาลในนมและขนมเด็ก
58	จากเปล้าน้อยถึงกวาวเครือ
62	สื่อโป๊ๆ กับเรื่องเซ็กซ์ของวัยรุ่น
66	ความรุนแรงในวัยรุ่น
70	ขยะอันตราย
74	เด็กไทยในกับดักอบายมุขที่ถูกกฎหมาย
78	10 สถานการณ์สำคัญในรอบปี 2547
80	สถานการณ์เด่น 10 เรื่อง ในปี 2546 เปลี่ยนแปลงไปอย่างไรบ้าง ในปี 2547

การคำเสรี กับการเข้าถึงยา

ภาคผนวก

104	บรรณานุกรม
114	เกณฑ์ในการจัดทำ รายงานสุขภาพคนไทย
115	รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ
116	รายชื่อกรรมการชี้ทิศทาง

12 ตัวชีวิตสุขภาพ

10

11